УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ФАКУЛТЕТ „МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И ПОЛИТИКА“
КАТЕДРА „ПОЛИТОЛОГИЯ“

УТВЪРЖДАВАМ,
ЗАМ.-РЕКТОР ПО НИД: /п/
/Доц. д-р Мария Воденичарова/

ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за провеждане на конкурсен изпит за прием на докторанти в специалност „Политология“

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящата програма е разработена в съответствие с Правилника за прием на докторанти в УНСС.

Приемът на докторанти в специалност „Политология“ се осъществява чрез конкурс. Конкурсният изпит се състои от две части – писмен и устен, с отделни оценки за всяка част.

Писменият конкурсен изпит се състои от два модула, а изпитната програма включва две части, които обхващат цялата материя, която е предмет на конкурсния изпит.

Първият модул на конкурсния изпит се провежда под формата на развиване на писмена тема по въпрос от първата част на изпитната програма.

Вторият модул се провежда под формата на написване на научно есе по тема, свързана с въпроси от втората част на изпитната програма.

Кандидат-докторантите избират и разработват една от три предложени теми за научно есе, свързани с трите тематични блока въпроси, включени във втората част на изпитната програма.

Изпитът по специалността се провежда от комисия, която включва трима преподаватели − хабилитирани лица в рамките на професионалното направление на конкурса.

Писменият изпит се провежда анонимно и продължава 4 (четири) астрономически часа общо за двата модула.

До устен изпит се допускат кандидатите, получили оценка от писмения изпит не пониска от „много добър" (4,50). За успешно положили изпита се считат кандидатите, получили средна оценка от писмения и от устния изпит не по-ниска от „много добър" (5,00).

ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за конкурс за докторантура в УНСС

по специалност „ПОЛИТОЛОГИЯ"

1. **Политиката.** Дефиниране и критерии за политическото. Функции на политиката. Хоризонтални и вертикални измерения на политиката. Политиката като призвание (М. Вебер).

2. **Властта.** Подходи, анализи, определения (М. Вебер, Б. Ръсел, Дж. Гълбрайт). Специфика и основни теории за политическата власт (Ч. Милс, Р. Дал, Х. Ласуел). Властта: субекти, интереси, ценности.

3. **Политическият анализ.** Специфика, равнища и сфери на политическия анализ. Основни теоретични подходи. Количествени и качествени методи на анализ. Принципи на политическия анализ.

4. **Политическата система и държавата.** Теоретичните модели на Д. Ийстън, Г. Алмънд, К. Дойч и др. Структура, функции и ефективност на политическата система. Стабилност и промяна на политическата система.

5. **Демократични и авторитарни системи на управление.** Анализите за демокрацията на К. Попър, М. Дюверже, Р. Дарендорф, Дж. Сартори, Р. Дал, Фр. Фукуяма, Дж. Фишкин. Анализите на авторитарните системи на К. Попър, Х. Арент, Р. Арон, Х. Линц и др.

6. **Политическият режим.** Понятие, типология, видове. Парламентарни, президентски и полупрезидентски политически режими. Политическият режим в Република България.

7. **Политически идеологии.** Елементи и същност на идеологията (Д. дьо Траси) Политическата философия и политическа идеология. Класификации на идеологиите: консервативни, либерални, социалистически, тоталитарни, леви и десни.

8. **Политическите институции.** Парламентът: историческа еволюция и функции. Правителството: възникване, историческа еволюция, съвременни модели на изпълнителната власт. Институциите-посредници (медии, НПО, групи по интереси).

9. **Политическите партии.** Исторически генезис. Типология на политическите партии. Функции на партиите. Партийни системи – понятие и типологии. Политическото лидерство. Съвременната българска партийна система.

10. **Гражданското общество.** Гражданско общество и държава (Г. Хегел и К. Маркс). Дефиниции за гражданско общество (Ъ. Гелнер, А. Селигмън, Р. Дарендорф, Ю. Хабермас, Дж. Коен и А. Арато и др.). Институции (елементи) на гражданското общество. Гражданското общество в България.

11. **Политическата култура.** Определения и подходи за анализ. Политическа култура и политическа социализация. Политически субкултури. Теорията за политическата култура: анализи, представители, приноси. Българската политическа култура – традиции и съвременност.

ВТОРА ЧАСТ

Тематичен блок А. Политическа промяна и демокрацията.

12. Пряката демокрация в България като коректив на представителната.
13. Кризата на представителната демокрация.

14. Геополитика, политическо противопоставяне и нестабилност..

Тематичен блок Б: Идеологии и идеологически трансформации в съвременния свят.

15. Новото идеологизиране в обществените трансформации?

16. Двете модуса на национализма – минало и съвременност.

17. Новите популизми срещу класическите идеологии.

Тематичен блок В: Политическите комуникации.

18. Политически маркетинг, технологии на успеха, модерни инструментариуми.

19. Политическа реклама, политически ПР, публично говорено.

20. Вашата идея за дигитална политическа кампания.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. *Асенов, С.*, Политическите партии. Теоретични и практически аспекти, изд. „Авангард Прима", С., 2010
2. *Благоева, Бл.,* Записки по политическа култура, С., 2006
3. *Вебер, М.* Социология на господството. Социология на религията, УИ "Св. Кл. Охридски", С., 1992
4. *Дончева, Х.,* Правителството в демократичната политическа система, С., 2003
5. *Енциклопедия* на политическата мисъл Блекуел, Съставители: Дейвид Милър и др., ЦИД, С., 1997
6. *Карасимеонов, Г.,* Политика и политически институции, УИ "Св. Кл. Охридски", С., 1997
7. *Политическата мисъл на XX век, Кеймбридж 2003,* преведено реферирано издание с учебна и научно-изследователска цел, С., 2006.
8. *Политология***,** учебник, УИ "Стопанство", С., 2001 (под редакцията на проф. д-р
9. *Тодоров, А. ,* Елементи на политиката: Трактат върху политическото, Издат. Нов български университет, София
10. *Цакова, И.* Гражданското общество и въпросът за демокрацията (политическа, икономическа, социокултурна демократизация), Годишник на УНСС, 2013, с. 199-255. http://yearbook.unwe.bg/bg/journalissues/article/6312

11. *Янков,Г.*, Политологичната мисъл от древността до наши дни, трето преработено и допълнено издание, УИ "Стопанство", С., 2006

12. Основи на политическата социология, УИ „Паисий Хилендарски", Пловдив, 2014

13. **Основни термини, използвани в учебния процес**, т. III. Политически науки, Издателски комплекс, УНСС, 2011.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

14. *Алмънд, Г., Верба, С.,* Гражданската култура, изд. "ГАЛ -ИКО", С., 1998.

15. *Вебер, М.* Социология на господството. Социология на религията, УИ "Св. Кл. Охридски", С., 1992.

16. *Гелнер, Ъ.*, Условия на свободата (Гражданското общество и неговите съперници), изд. "Обсидиан", С., 1996.

17. *Гълбрайт, Дж.,* Анатомия на властта, изд. "Хр. Ботев", С., 1990.

18. *Дал, Р.,* Съвременният политически анализ, УИ "Св. Кл. Охридски", С., 1996.

19. *Манолов, Г.*, Въведение в политическата наука, УИ "Паисий Хилендарски", П., 2013.

20. *Манолов, Г.*, Политически маркетинг, УИ "Паисий Хилендарски", П., 2007.

21. *Митев, Тр.,* Технология на политическия анализ, С., 2008.

22. *Сартори, Дж.,* Теория на демокрацията, книга 1 и 2, ЦИД, С., 1992.

23. *Селигмън, А*., Идеята за гражданското общество, ИК "Критика и хуманизъм", С., 1995.

24. *Танев, Т.,* Политическата култура, УИ "Св. Кл. Охридски", С., 2001.

25. *Фотев, Г.,* Граници на политиката, С., 2001.

26. *Хабермас, Ю.,* Структурни изменения на публичността, ЦИД, С., 1995.

27. *Andrew Heywoord*, Politics, Third edition, Palgrave Macmillan, 2007.

28. *Easton, D.* A System Analysis of Political Life, New York: Wiley; 1965.

29. *A New Handbook of Political Science*, Printed From Oxford Scholarship Online (www.oxfordscholarship.com) © Copyright Oxford University Press, 2003-2007. All Rights Reserved.

УКАЗАНИЯ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНКУРСНИЯ ИЗПИТ

А. Първи модул на писмения изпит (развиване на писмена тема)

При развиването на тема се очаква демонстриране на структурирани базови теоретични знания в съответната научна област. Кандидат-докторантите трябва да покажат:

- умение за логично и аргументирано изложение;
- представяне на ключови дефиниции;
- правилна употреба на специализирана терминология;
- добро познаване на научната литература и водещите автори по темата;
- запознатост с актуални научни изследвания;
- изразяване на собствена позиция;
- формулиране на обосновани изводи и заключения;
- добър стил и езикова култура.

Б. Втори модул на писмения изпит (научно есе)

„Есе“ буквално означава "опит". Научното есе е академичен текст с обоснована и аргументирана защита на теза по значим научен проблем. Характеризира се със следните особености:

- ясно формулирана авторова теза по разглеждания проблем;
- научна аргументация, включваща разглеждането на различни (противоположни) гледни точки;
- свобода в композиционно отношение, но в общата рамка на класическата структура на научен текст: увод и основна теза, изложение (аргументация), заключение (изводи);
- логична последователност и свързаност между отделните структурни единици;
- използваната лексика е свързана с основните научни термини в съответната област;
- възможен е експресивен стил на изложението, но емоционалните и оценъчни съждения се базират на рационални аргументи;
- спазване нормите на съвременния книжовен български език.

Ако темата на научното есе е свързана с проблем, който кандидат-докторантът има намерение да анализира в своето бъдещо дисертационно изследване, той може да представи в обобщен вид своите идеи в някои от следните насоки:

- да обоснове необходимостта от проучване на конкретния научен проблем;
- да формулира ключовите изследователски въпроси, на които дисертационното изследване трябва да даде отговор;
- да предложи основни хипотези на дисертационното изследване, които ще бъдат верифицирани;
- да представи синтезирано изследователската методология, която ще бъде приложена и емпиричната информация, която ще бъде събирана и анализирана;
- да изрази очакванията си за научните и приложните резултати, които ще бъдат постигнати.

Оценяването на научното есе се извършва по четири основни критерии: структура; съдържание, стил на изложение; собствено отношение и лична позиция на автора.

Критерии	**Изисквания**
Структура	Разработеното есе следва да съдържа три задължителни елемента: увод и теза, изложение, заключение. Уводът кратко изяснява позицията/основната теза на автора или отговора на зададения му въпрос. В изложението се привежда аргументация, защитаваща авторовата позиция, включваща и разглеждането на различни (противоположни) гледни точки. Заключението съдържа ясно и категорично изразено заключително мнение/теза на автора.

Съдържание	При представяне съдържанието на научното есе авторът трябва да демонстрира умения: • да формулира ясни тези; • да излага логични аргументи в тяхна подкрепа; • да анализира критично различни научни позиции; • да представя, анализира и интерпретира научна информация и да преценява достоверността ѝ; • да предлага обосновани изводи и заключения. Ако темата на научното есе е свързана с проблем, който кандидатдокторантът има намерение да анализира в своето бъдещо дисертационно изследване, съдържанието може да включва обобщено представяне на неговите идеи.
Стил	В есето следва: • да са използвани правилно основни понятия и термини на политологията; • да не са заимствани (плагиатствани) чужди текстове по разисквания в есето проблем; • текстът да е написан на добър книжовен български език, да не са допуснати груби граматически грешки.
Собствено отношение и лична позиция на автора	В есето: • има изразена оригинална лична позиция; • представена е нова интерпретация на научен проблем; • въведени са нови концепции или ново съдържание на научни понятия; • предлагат се нови подходи и методи за изследване на научния проблем; • търсят се нови решения на научния проблем;

Ръководител катедра

“Политология”:……/п/…….

(доц. д-р Елена Симеонова)